

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 6. mars 2025 av Høyesterett i avdeling med

dommer Bergljot Webster
dommer Henrik Bull
dommer Ingvald Falch
dommer Erik Thyness
dommer Eyvin Sivertsen

HR-2025-458-A, (sak nr. 24-170372STR-HRET)
Anke over Hålogaland lagmannsretts dom 13. september 2024

A

(advokat John Christian Elden)

mot

Påtalemyndigheten

(førstestatsadvokat Thomas Frøberg)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Sivertsen:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder anke over domfellelse i sak om seksuell omgang med en som var ute av stand til å motsette seg det – såkalt sovevoldtekt. Spørsmålene i saken er om lagmannsretten har anvendt beviskravet feil, og om domsgrunnene er mangelfulle.
- (3) A ble 11. januar 2024 tiltalt for overtredelse av straffeloven § 292, jf. § 291. Grunnlaget for tiltalen post I er beskrevet slik:

«Natt til lørdag 12. februar 2022 i ---veien 00 i X førte han sin penis inn i skjeden til B f. 00.00.2005, til tross for at hun var ute av stand til å motsette seg handlingen grunnet søvn og/eller beruselse.»

- (4) Ved tiltalen post II ble A tiltalt for å ha tatt to seksualiserte bilder av B – som var 16 år og 11 måneder gammel – ved samme hendelse, jf. straffeloven § 311 første ledd. Grunnlaget lyder:

«Til tid og på sted som beskrevet under post I tok han to bilder av det blottede underlivet til B f. 00.00.2005.»

- (5) Sakens bakgrunn, slik den fremgår av lagmannsrettens dom, kan oppsummeres slik:
- (6) A og B var på fest på et forsamlingslokale med mange andre til stede. Begge hadde drukket alkohol og var fulle. De kjente hverandre ikke fra før og hadde ingen kontakt før festen gikk mot slutten. B manglet transport dit hun hadde tenkt å overnatte. A hadde avtale om å bli hentet med bil av en bekjent. B fikk tilbud om å sitte på i bilen og ble med A hjem for å overnatte hos ham. Begge har forklart at de la seg i As seng med klærne på og sovnet.
- (7) B har forklart at hun våknet ut på natten av at tiltalte hadde sin penis inne i hennes skjede og beveget seg. Hun lå da på magen og var naken. Hun følte seg redd og ukomfortabel og lot som om hun sov. Ellers er det begrenset hva hun husker. A har forklart at han hadde «blackout» på grunn av stort alkoholinntak. Han sier at han husker lite av kvelden og natten, men nekter for å ha voldtatt B.
- (8) Nord-Troms og Senja tingrett avsa 18. mars 2024 dom med slik slutning:

- «1. A, født 00.00.2003, frifinnes for overtredelse av straffeloven § 292, jf. § 291.
2. A, født 00.00.2003, domfelles for overtredelse av straffeloven § 311 første ledd. Straffen settes til en bot til statskassen med 25 000 kroner, subsidiært fengsel i 10 dager. I tilfelle soning kommer utholdt varetekt til fradrag med en dag, jf. straffeloven § 83.
3. A, født 00.00.2003, frifinnes for krav om erstatning og oppreisning.»

- (9) Dommen ble avsagt under dissens. Tingrettens flertall, som besto av de to meddommerne, kom til at det ikke kunne utelukkes at den seksuelle omgangen hadde vært frivillig. Det var heller ikke grunnlag for å tilkjenne taps- og oppreisningserstatning. Mindretallet, fagdommeren, mente at skyld var bevist utover enhver rimelig tvil, og stemte for domfellelse.
- (10) A ble i tingretten enstemmig domfelt etter tiltalen post II for å ha tatt ett nakenbilde av fornærmede.
- (11) Påtalemyndigheten anket frifinnelsen for tiltalen post I til lagmannsretten. Skyldspørsmålet for tiltalen post II ble ikke anket og er endelig avgjort ved tingrettens dom.
- (12) Ved Hålogaland lagmannsretts dom 13. september 2024 ble A enstemmig funnet skyldig i voldtekt. Domsslutningen lyder slik:
- «1. A, født 00.00.2003, dømmes for overtredelse av straffeloven § 292 jf. § 291 og det forhold som er avgjort ved Nord-Troms og Senja tingretts dom av 18.03.2024 til en straff av fengsel i tre år og fire måneder, jf. straffeloven § 79 a. Han tilkommer fradrag for utholdt varetekt med én dag, jf. straffeloven § 83.
 2. A, født 00.00.2003, dømmes til å betale erstatning for økonomisk tap til B med 5 961 kroner innen to uker fra forkynnelsen av denne dommen.
 3. A, født 00.00.2003, dømmes til å betale oppreisningserstatning til B med 280 000 kroner innen to uker fra forkynnelsen av denne dommen.
 4. Saksomkostninger idømmes ikke.»
- (13) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet og saksbehandlingen. I tillegg er det bedt om ny behandling av erstatningskravene.
- (14) Høyesteretts ankeutvalg har tillatt anken fremmet for så vidt gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet og saksbehandlingen. Det er ikke samtykket til ny behandling av erstatningskravene.
- (15) Anken over lovanvendelsen er knyttet til beviskravet. Både tiltalte og påtalemyndigheten har gjort gjeldende at lagmannsretten har anvendt beviskravet uriktig ved å stille for lave krav til bevis for skyld ved domfellelsen for voldtekt.
- (16) Anken over saksbehandlingen gjelder domsgrunnene. Begge parter har anført at lagmannsretten ikke har gitt en tilstrekkelig begrunnelse for hvorfor den utelukker at den seksuelle omgangen var frivillig, som frifinnelsen i tingretten bygget på.
- (17) Utenfor anken har påtalemyndigheten gjort gjeldende at lagmannsrettens domsgrunner på ett punkt krenker uskyldspresumsjonen. Forsvareren har sluttet seg til dette.
- (18) Forsvareren og påtalemyndigheten har lagt ned sammenfallende påstander om at lagmannsrettens dom oppheves.

Mitt syn på saken

Høyesteretts kompetanse

- (19) Høyesterett har full kompetanse til å prøve lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling, men kan ikke overprøve bevisvurderingen under skyldspørsmålet, jf. straffeprosessloven § 306 andre ledd.

Lovanvendelsen knyttet til bevisbedømmelsen

Innledning

- (20) Forsvareren og aktor har lagt opp argumentasjonen under lovanvendelsesanken i saken bredt og prinsipielt. Det er vist til at det strafferettslige beviskravet er strengt. Formålet er å hindre uriktige domfellelser. For å støtte denne målsettingen har partene anført at det bør stilles visse krav også til *fremgangsmåten* for bevisvurderingen og strukturen i denne.
- (21) Partene har også gjort gjeldende at det er behov for presiseringer av hva som inngår i en slik *troverdighetsvurdering* som sto sentralt i lagmannsrettens skyldvurdering.
- (22) Før jeg går inn på den konkrete vurderingen av saken, vil jeg kommentere disse problemstillingene noe nærmere med utgangspunkt i enkelte grunnprinsipper for bevisvurderingen.

Krav til bevisvurderingen

- (23) Det er et grunnfestet prinsipp at straffeskyld må være bevist utover enhver rimelig tvil. Dette beviskravet gjelder for bevisresultatet, det vil si det faktum som legges til grunn for dommen etter en samlet avveining av bevisene. Kravet gjelder ikke for de enkelte momentene i vurderingen. I Rt-2005-1353 avsnitt 14 er det uttalt:

«Bevisbedømmelsen beror ofte på en vurdering av flere momenter som hver for seg kan ha ulik bevisstyrke. Det kreves ikke at hvert enkelt moment skal være bevist utover enhver rimelig tvil, så lenge det etter en samlet vurdering av momentene ikke er rimelig tvil om konklusjonen.»

- (24) Prinsippet om *fri bevisvurdering*, som her beskrives, innebærer at det er opp til den dømmende rett å vurdere hvilken vekt som skal legges på de enkelte bevisene som er ført, og om bevisene samlet sett gir tilstrekkelig grunnlag for å domfelle. Retten er med andre ord ikke bundet av lovregler om for eksempel hvilken vekt enkelte typer bevis skal gis. Retten er heller ikke forpliktet til å følge en bestemt fremgangsmåte i bevisvurderingen, men kan tilpasse den til bevissituasjonen i den enkelte sak.
- (25) Mens beviskravet er strengt normert, er altså fremgangsmåten for å sikre at kravet håndheves, i utgangspunktet overlatt til rettens skjønn. Dette bygger på en grunntanke om at retten best kan finne frem til sannheten i den enkelte sak hvis bevisvurderingen ikke er båndlagt ved regler, jf. Johs. Andenæs, *Norsk straffeprosess*, 4. utgave, 2009 side 165.

- (26) Bevisvurderingen er likevel ikke helt ubundet av normer. Et grunnleggende krav er at retten går frem på en betryggende måte som, i lys av den høye bevisterskelen som gjelder, er godt egnet til å sikre et riktig resultat. Dommerne kan ikke bygge på magesfølelse, intuisjon eller ureflektert synsing, men må gjøre en samvittighetsfull, forstandig og rasjonell vurdering av bevisene. I straffeprosessloven 1887 var dette uttrykt i § 349 andre punktum, som fremhevet at avgjørelsen skulle treffes «paa Grundlag af en samvittighedsfuld Prøvelse af de fremførte Bevisligheder». En tilsvarende bestemmelse er ikke tatt inn i dagens straffeprosesslov, men det er fortsatt gjeldende rett. Bevisvurderingen skal altså være fornuftsbasert, og ikke følelsesstyrt.
- (27) *Uskyldspresumsjonen* går ut på at tiltalte skal anses som uskyldig inntil straffeskyld er bevist. Det er påtalemyndigheten som har bevisbyrden for straffeskyld, jf. Grunnloven § 96 andre ledd og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 nr. 2, se også Rt-2014-1292 avsnitt 14 og 15. Uskyldspresumsjonen har konsekvenser for hvordan domstolen bør tilnærme seg bevisene i saken: Det bør ikke søkes etter bekreftelse på en forhåndsoppfatning om at tiltalte er skyldig. I plenumsdom 6. desember 1988 *Barberà mfl. mot Spania* fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) heter det i avsnitt 77:
- «... the members of a court should not start with the preconceived idea that the accused has committed the offence charged; the burden of proof is on the prosecution, and any doubt should benefit the accused.»
- (28) Domstolens behandling av en straffesak skjer med utgangspunkt i tiltalen, som presenterer hendelsesforløpet i et perspektiv der tiltalte er skyldig. Retten bør imidlertid også vurdere bevissituasjonen i motsatt perspektiv ved å stille seg følgende spørsmål: Er det mulig å forstå bevisene slik at tiltalte er uskyldig? Hvis dette fremstår som en realistisk mulighet ut fra det samlede bevisbildet, må tiltalte frifinnes.
- (29) I beslutningsteori er det pekt på at en slik tilnærming reduserer risikoen for det som betegnes som bekræftelsesfeller eller «tunnelsyn». Disse teoriene fremhever at dersom bevisene bare vurderes ut fra en hypotese om at tiltalte er skyldig, oppstår fare for feilslutninger. Det kan – på grunn av ubevisste psykologiske mekanismer – føre til at bevis som i seg selv er nøytrale eller tvetydige, ved at de også kan passe med et hendelsesforløp hvor tiltalte er uskyldig, blir bedømt slik at de underbygger straffeskyld, mens bevis som isolert sett kan tale mot straffeskyld, kan bli bortforklart eller tillagt liten vekt i den samlede bevisvurderingen.
- (30) Hvordan retten tilnærmer seg bevisene i den enkelte sak, må likevel tilpasses det konkrete bevisbildet. Det er ikke grunnlag for å si noe generelt om hvordan retten skal gå frem.
- (31) Jeg tilføyer at det ikke kreves at *domsgrunnene* viser at retten har vurdert bevisene i slike ulike perspektiver som jeg har omtalt. Bare når den alternative forståelsen av bevisene utgjør et springende – det vil si sentralt – punkt i saken som ellers vil bli stående uforklart, må det gis en særskilt begrunnelse, jf. straffeprosessloven § 40 fjerde ledd slik bestemmelsen er forstått i rettspraksis. Jeg kommer tilbake til dette under vurderingen av den konkrete saken.

Troverdighetsvurderinger

- (32) Domfellelsen for voldtekt i denne saken bygger i stor grad på fornærmedes forklaring om hendelsesforløpet. Siden tiltalte nekter for å ha voldtatt fornærmede, står ord mot ord. Om denne bevissituasjonen heter det i Rt-2011-641 avsnitt 28:
- «I saker som gjelder seksuelle overgrep, er det ikke uvanlig at tiltalte og fornærmede har motstridende forklaringer om hva som har skjedd. Det er heller ikke uvanlig at det ikke foreligger andre bevis i saken. Domstolen må i slike tilfeller som utgangspunkt ha anledning til å domfelle ut fra en troverdighetsvurdering.»
- (33) Forsvareren har gjort gjeldende at det, som et generelt utgangspunkt, ikke er forsvarlig å straffedømme en tiltalt alene basert på fornærmedes forklaring. Det er vist til forskning om utfordringer og feilkilder som gjør seg gjeldende når «troverdighet» skal vurderes. Etter forsvarerens mening er troverdighet i seg selv et uklart begrep som kan misforstås i retning av å åpne for en mer følelsesstyrt vurdering av om forklaringen er riktig. Det må derfor – anføres det – alltid stilles krav om tilleggsbevis for å kunne domfelle. Hvis ikke er det risiko for at domfellelser blir basert på en rent subjektiv oppfatning av hvem som virker mest tillitvekkende.
- (34) Jeg ser her grunn til å gjøre enkelte presiseringer.
- (35) For det første: Troverdighetsvurderinger foretas ikke isolert, men inngår som del av skyldvurderingen, der det strenge strafferettslige beviskravet gjelder. Vurderingstemaet er derfor ikke hvem retten tror på eller fester størst lit til. For at retten skal kunne konkludere med straffeskyld, må fornærmedes forklaring ikke etterlate noen rimelig tvil om at tiltalte er skyldig. Dommen i Rt-2011-641 gir ikke uttrykk for noe annet.
- (36) For det andre: Vitnepsykologisk forskning viser at ytre faktorer ved en person, slik som fremtoning, kroppsspråk og måte å snakke på, gir et usikkert grunnlag for å bedømme om en forklaring er sannferdig. Det er derfor grunn til å vise forsiktighet med å trekke inn slike faktorer i troverdighetsvurderingen. Det sentrale i troverdighetsvurderingen bør være innholdet i forklaringen, og ikke det inntrykket den som forklarer seg, gir i retten. Dette er også fremhevet av den svenske høyesterett – Högsta domstolen – i dom inntatt i NJA 2010 side 671, avsnitt 8. Jeg viser i tillegg til det jeg tidligere har sagt om at bevisvurderingen skal være rasjonell, og ikke styrt av magefølelse eller intuisjon.
- (37) En annen sak er at det kan foreligge objektive forhold ved den som forklarer seg, som kan påvirke påliteligheten av forklaringen, for eksempel knyttet til psykisk tilstand eller ruspåvirkning. Dette må selvsagt tas i betraktning.
- (38) Jeg vil for det tredje understreke at fornærmedes forklaring, så langt det er mulig, må etterprøves ved at retten sammenholder den med andre bevis som kan være egnet til å svekke eller styrke den. Forklaringen vil sjelden stå alene, heller ikke i «ord mot ord»-saker. Den vil nær sagt alltid suppleres av annen bevisførsel, for eksempel knyttet til omstendigheter i tidsrommet før og etter hendelsen, selv om det ikke foreligger andre bevis om selve overgrepssituasjonen. Dette var også tilfelle i Rt-2011-641, der lagmannsrettens dom ble opphevet fordi det ikke gikk frem av domsgrunnene at fornærmedes forklaring var blitt vurdert opp mot et annet sentralt bevis.

- (39) Etter min mening kan det imidlertid ikke oppstilles generelle og bestemte krav om tilleggsbevis i denne sakstypen, slik forsvareren har argumentert for. Rent bortsett fra at det ikke er mulig å si noe helt allmenngyldig om behovet for bevis fordi sakene er forskjellige, ville slike føringer vanskelig la seg forene med prinsippet om fri bevisvurdering.

Den konkrete vurderingen

- (40) Lagmannsretten har ved bevisvurderingen tatt utgangspunkt i at enhver rimelig tvil skal komme tiltalte til gode. Det rettslige utgangspunktet er derfor korrekt.
- (41) Spørsmålet om lagmannsretten likevel har stilt for lave krav til bevisene i sin konkrete vurdering av saken, må avgjøres på grunnlag av rettens begrunnelse, som også er gjort til egen ankegrunn.
- (42) Etter straffeprosessloven § 40 fjerde ledd skal domsgrunnene «angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering». Dette kan presiseres slik at retten må redegjøre for «hvorfors et bestemt bevisresultat legges til grunn», jf. Rt-2011-172 avsnitt 29. Det som først og fremst kreves, er at retten gjør rede for de springende – det vil si sentrale – punktene i bevisvurderingen og kort angir hva som har vært avgjørende, jf. plenumsdommen i Rt-2009-750 avsnitt 75 med henvisning til lovforarbeidene.
- (43) Et særtrekk ved saken her er at både tiltalte og fornærmede har forklart at de husker lite fra den aktuelle natten. Lagmannsretten har oppsummert fornærmedes forklaring slik:
- «Fornærmede oppga å huske lite av bilturen, og mener hun kan ha sovet store deler av denne. Hun husker at hun la seg i sengen til tiltalte fullt påkledd. En tid etter våknet hun av at tiltalte lå oppå henne og hadde sin penis inne i hennes skjede. Selv lå hun på magen. I sin politiforklaring kort tid etter hendelsen forklarte hun om dette at hun tror penis var helt inne i henne, og at tiltalte bevegde den inn og ut. Tiltalte spurte da om hun var våken, men fordi hun var redd/ukomfortabel i situasjonen svarte hun ikke. Tiltalte fortsatte.»
- (44) Lagmannsretten skriver videre at fornærmede bare husket «dette ene glimtet fra episoden», og at hun ikke visste «hvordan det begynte eller hvordan det ble avsluttet». Hun hadde heller «ingen formening om når eller hvordan klærne kom av henne».
- (45) Både tingretten og lagmannsretten fant det bevist at tiltalte og fornærmede hadde seksuell omgang denne natten. Lagmannsretten gjør rede for flere bevis som underbygger dette. Det sentrale – springende – punktet som lå til grunn for dissensen i tingretten, var om samleiet ble innledet frivillig, mens fornærmede var våken og i stand til å motsette seg det. I så fall kan tiltalte ikke dømmes for voldtekt, selv om fornærmede sovnet underveis, jf. Rt-2003-687.
- (46) *Tingrettens flertall* mente at det ikke kunne utelukkes at den seksuelle omgangen var frivillig. Det heter i dommen:
- «Rettens flertall ... mener at det på bakgrunn av bevisførselen og manglende opplysninger om hva som faktisk skjedde, ikke kan utelukkes at tiltalte og fornærmede hadde gjensidig og frivillig seksuell kontakt med hverandre den aktuelle natten. Etter å

ha hørt både fornærmede og tiltaltes forklaringer, hvor de begge har svært begrenset hukommelse og begge var veldig fulle, kan det ikke utelukkes at det var slik at de begge etter at de hadde lagt seg i senga, ønsket å ha sex.

Etter rettens flertalls syn utelukker ikke fornærmedes forklaring et slikt hendelsesforløp. Det vises til at hun bare glimtvis husker hendelsen og at hun heller ikke husker noen detaljer fra det som skjedde eller hvordan det opphørte, men at hun muligens sovnet under samleiet. Etter flertallets syn beskriver dette at fornærmede i likhet med tiltalte var svært beruset.»

- (47) Samlet sett fant flertallet at bevisbildet lot seg forene med at den seksuelle omgangen ble innledet frivillig, slik at tiltalte måtte frifinnes. Med andre ord så flertallet for seg et frifinnende hendelsesforløp som ikke kunne utelukkes.

- (48) *Lagmannsretten* har for sin del – i likhet med mindretallet i tingretten – konkludert med at tiltalte er skyldig etter tiltalen om voldtekt. *Lagmannsretten* har stort sett omtalt de samme bevisene som tingrettens flertall, men har dels trukket andre slutninger fra bevisene, og dels vektlagt dem annerledes. Det siste gjelder særlig for fornærmedes forklaring, som *lagmannsretten* vurderte slik:

«Ved bevisvurderingen har *lagmannsretten* lagt stor vekt på fornærmedes forklaring. Selv om hun var beruset, og kun husker korte glimt fra den aktuelle natten, beskrev hun i sin forklaring i tingretten det sentrale hendelsesforløpet på en nøktern og troverdig måte. Hun beskriver klart nok en overtredelse av straffeloven § 292 jf. § 291. Fornærmede har fastholdt sin forklaring gjennom hele etterforskningen og iretteføringen, helt fra hun først fortalte dette til venner og sin far etter kort tid. Det er ikke grunnlag for å ha henne mistenkt for å forklare seg uriktig for å ramme tiltalte, som hun altså ikke tidligere hadde møtt.»

- (49) *Lagmannsretten* har her beskrevet hva den mener kan utledes av forklaringen, og har gitt en begrunnelse for hvorfor forklaringen tillegges stor vekt, slik det kreves ved sentrale bevis. *Lagmannsretten* har også redegjort for andre bevis i saken – som også inngår i tingrettens bevisvurdering – blant annet tiltaltes forklaring, vitneforklaringer og fornærmedes atferd i tidsrommet etter hendelsen. *Lagmannsretten* har videre beskrevet hvordan de ulike bevisene er avveid mot hverandre i den samlede vurderingen.
- (50) Slik denne saken ligger an, er det imidlertid etter min vurdering en mangel ved domsgrunnene at *lagmannsretten* ikke går nærmere inn på enkelte sentrale aspekter ved det frifinnende hendelsesforløpet som tingrettens dom bygger på. Det gjelder blant annet for hva som kan utledes av fornærmedes forklaring i lys av at hun bare husker hendelsen i «glimt». Fordi det er begrenset hva fornærmede husker, mente tingrettens flertall – som det fremgår av det jeg har sitert – at hennes forklaring ikke utelukker muligheten for at samleiet ble innledet frivillig, før hun sovnet. *Lagmannsretten* peker på en del momenter som støtter fornærmedes forklaring, men forklarer ikke hvordan disse momentene underbygger at samleiet ikke kan ha blitt innledet frivillig.
- (51) Jeg vil i den forbindelse særlig fremheve at *lagmannsretten* skriver at nakenbilder av fornærmede «i vesentlig grad» underbygger hennes forklaring om hendelsesforløpet. Retten har i den forbindelse lagt vekt på

«... at de aktuelle bildene ikke ble oppdaget av politiet før ved en gjennomgang av tiltaltes telefon i juni 2023. Fornærmede har altså forklart seg om hendelsesforløpet

uten å være klar over dem. Hun har ikke nevnt bildene selv på noe tidspunkt før dette».

- (52) Tingrettens flertall mente at det forhold at tiltalte hadde tatt nakenbilde av fornærmede, ikke utelukket at samleiet ble *innledet* ved gjensidighet. Lagmannsretten har ikke forklart på hvilken måte bildene kan kaste lys over denne delen av hendelsesforløpet.
- (53) Jeg mener på denne bakgrunn at lagmannsretten ikke i tilstrekkelig grad har gjort rede for sin bevisvurdering «i tilknytning til de omstendighetene der lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten», jf. HR-2024-1874-U avsnitt 16 med videre henvisninger.
- (54) Jeg kan ikke se bort fra muligheten for at manglene ved begrunnelsen kan ha innvirket på resultatet. Etter mitt syn må lagmannsrettens dom derfor oppheves, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd.

Uskyldspresumsjonen

- (55) Som jeg har nevnt tidligere, ble tiltalte dømt i tingretten for å ha tatt ett seksualisert bilde av fornærmede, jf. straffeloven § 311 første ledd. Domfellelsen omfatter ikke det andre bildet i tiltalen, fordi tingretten var i tvil om hvem som var avbildet, og om vedkommende var mindreårig.
- (56) Lagmannsretten har for sin del lagt til grunn at det er fornærmede som er avbildet på begge nakenbildene, og har benyttet begge nakenbildene i bevisvurderingen for tiltalen om voldtekt.
- (57) Jeg kan ikke se at det i utgangspunktet er noe i veien for å trekke inn et forhold som tiltalte er frifunnet for, som et bevismoment i vurderingen av om vilkårene for straff er oppfylt for et annet forhold, jf. Rt-2005-1353 avsnitt 14. Dette må imidlertid skje på en måte som ikke krenker uskyldspresumsjonen, jf. Grunnloven § 96 andre ledd og EMK artikkel 6 nr. 2. Domsgrunnene må ikke formuleres slik at de etterlater inntrykk av at det er tvil om riktigheten av frifinnelsen, jf. HR-2018-1271-A avsnitt 22 og HR-2018-1909-A avsnitt 55 med videre henvisninger.
- (58) Lagmannsretten har omtalt det andre bildet slik:

«Tiltalens post II omhandler to bilder, men tingretten domfelte bare for det ene siden fornærmede var usikker på om det var henne på det andre bildet. På dette bildet ses en ung kvinnes underliv i en seng. Sengetøyet er det samme på begge bildene, og tiltalte har ikke forklart at dette bildet skulle vise noen andre. Begge bildene har samme tidsstempel for siste endring (som ikke samsvarer med når de ble tatt). Dette kommer av at tiltalte ifølge politiets undersøkelser slettet de to bildene, som senere er gjenfunnet på hans telefon. Fornærmedes posisjon på bildene og kameravinkelen utelukker at fornærmede kan ha tatt bildene selv. Tiltalte oppgir å ikke huske at han tok noen av bildene.»
- (59) Både aktor og forsvarer mener at lagmannsrettens drøftelse av det andre bildet krenker uskyldspresumsjonen. Jeg er enig i dette. Lagmannsretten viser riktignok uttrykkelig til at tiltalte ikke er domfelt for dette bildet i tingretten, men den videre drøftelsen kan vanskelig oppfattes på annen måte enn at lagmannsretten mener at det er fornærmede som er

avbildet, og at tiltalte har tatt bildet med vilje. Når lagmannsretten ikke samtidig har klargjort at den ved bruken av bildet som bevismoment har bygget på en annen og lavere bevisterskel, skapes det tvil om uskylden. Etter mitt syn foreligger det da en krenkelse av uskyldspresumsjonen.

- (60) Etter min mening er det ikke nødvendig at krenkelsen fremgår særskilt av domsslutningen.

Konklusjon

- (61) Jeg er etter dette kommet til at lagmannsrettens dom må oppheves fordi domsgrunnene er mangelfulle. I samsvar med hovedregelen i straffeprosessloven § 347 første ledd må opphevingen også omfatte ankeforhandlingen. Ved den nye behandlingen av saken må lagmannsretten ta stilling til de sivile kravene på nytt.
- (62) Jeg stemmer for denne

D O M :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

(63)	Dommer Thyness:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(64)	Dommer Bull:	Likeså.
(65)	Dommer Falch:	Likeså.
(66)	Dommer Webster:	Likeså.
- (67) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.